

Motion till riksdagen 2020/21:1436

av Åsa Karlsson och Björn Wiechel (båda S)

Rättvisa regler för pensionsålder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pensionsåldern på Samhall bör vara densamma som på den övriga svenska arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Pensionsåldern höjs fr.o.m. nästa år samtidigt som rätten att ha kvar sin anställning, den så kallade LAS-åldern, höjs från dagens 67 till 68 år men inte för anställda på Samhall. För Samhallanställda är pensionsåldern 65 år punkt slut. Det är en orättvisa att göra skillnad på de som har en funktionsnedsättning och de som är friska på arbetsmarknaden.

Idag finns det inte någon formell pensionsålder i Sverige, men det finns pensionsrelaterade åldersgränser i olika regelsystem som påverkar den enskildes val av tidpunkt att utträda ur arbetslivet. Tidpunkten för när den allmänna pensionen kan börja tas ut är flexibel. Inkomstpension betalas ut efter ansökan fr.o.m. den månad den försäkrade fyller 61 år. Någon övre gräns för när man senast måste börja ta ut inkomstpension finns inte. Garantipension kan betalas ut fr.o.m. den månad den försäkrade fyller 65 år.

Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd kan betalas ut fr.o.m. den dag då den försäkrade fyller 65 år. Vidare har tjänstepensionsavtalen ofta 55 år som lägsta ålder för uttag av pension. Motsvarande gäller för privat pensionssparande. När det gäller kringliggande trygghetssystem finns i många fall en åldersgräns vid 65 år. Det gäller exempelvis för arbetslöshetsförsäkring, sjukersättning, sjukpenning och arbetsskadelivränta.

Att höja pensionsåldern i takt med att vi blir äldre är nödvändigt för att kunna upprätthålla ett hållbart pensionssystem.

I lagen (1982:80) om anställningsskydd som gäller för arbetstagare i alla åldrar har det funnits en bestämmelse om rätten att kvarstå i anställning till utgången av den månad då han eller hon fyller 67 år. Nu höjs den rätten till 68 år. Ett skäl som anfördes vid tillkomsten av LAS och arbetsgivarens rätt att säga upp den anställde vid en viss

ålder är principen och synsättet om att tilltagande ålder och nedsättning av arbetsförmågan normalt inte ska vara tillräckliga skäl för saklig grund till uppsägning.

Åldersgränsen har sedan tillkomsten höjts till dagens åldersgräns om 67 år. Arbetsgivaren ska inte behöva säga upp äldre arbetstagare med hänvisning till bristande prestationer som saklig grund m.m. Därigenom ansåg regeringen att man undvek risken för att äldre skulle förödmjukas i samband med att anställningen upphör.

Pensionsåldern i Sverige är flexibel från 61 års ålder utan övre gräns. Genom att arbetsgivare har rätt att säga upp den anställde utan saklig grund månaden innan han eller hon fyller 67 år finns dock en form av inskränkning i arbetstagarnas möjlighet att fortsätta arbeta efter 67 års ålder. Däremot finns det inga hinder mot att efter överenskommelse med sin arbetsgivare fortsätta arbeta efter denna ålder.

Pensionsåldersutredningen (SOU 2013:25) föreslog att LAS-åldern, liksom 61- och 65-årsgränserna i socialförsäkringarna, skulle höjas med livslängdsökningen. Utredningen föreslog att arbetstagarens rätt att kvarstå i anställning höjs från 67 till 69 års ålder. Skälet till det var enligt utredningen att LAS bör anpassas till livslängdsökningen eftersom pensionssystemet bygger på livsinkomstprincipen.

Samhall är ett svenskt statsägt aktiebolag med uppdrag att skapa meningsfulla och utvecklande arbeten för personer med funktionsnedsättning. Målet med ett jobb inom Samhall är att du ska utveckla din arbetsförmåga och din yrkeskompetens. På sikt ska du kunna få ett arbete hos en annan arbetsgivare.

Det är inte rättvist att personer som finns inom Samhalls arbetsmarknadsåtgärd inte kan fortsätta arbeta efter 65. LAS är en överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare. Men då Samhall är en arbetsmarknadsåtgärd faller den inte under LAS och av den anledningen föreslår vi att reglerna för anställda på Samhall ska harmonieras med LAS.

Åsa Karlsson (S)

Björn Wiechel (S)